

KYNOLOGIN KYNÄSTÄ – maaliskuu 2023

SUOMEN ENSIMMÄINEN OPASKOIRA OLIKIN SAMU

Outa-nimistä opaskoiraa on pidetty Suomen ensimmäisenä koulutettuna opaskoirana. Outan koulutti 1930-luvun lopulla itselleen oppaaksi kotkalainen pianotaiteilija **Aarne Koponen** sotakoirien kouluttajien avustamana. **Erkki Vakkala**-niminen entinen kivityömies kertoo puolestaan *Sokean Opas 1957* -kirjassa koirastaan, bokseriuros *Hiisikorven Samusta*, jonka hän koulutti itselleen opaskoiraksi. Vakkala kertoo seikkaperäisesti elämästään Samun kanssa, *rasavilliksikin* mainitun Samun edesottamuksista ja Samun kehittymisestä aivan erinomaiseksi oppaaksi isäntänsä opettamana.

Samu oli syntynyt toukokuussa 1936. ”Sillä oli tumma, tiikerijuovainen karvapeite. Se oli leveärintainen, ryhdikäs ja päänsä uljaasti pystyssä kantava. Luonteeltaan se oli älykäs, hyväntahtoinen ja temperamenttinen”, kertoo Vakkala.

Rasavilli -nimityksen Samu sai koirien ns. katukulttuurikursseilla (koirien katukäytöskurssi), joihin se osallistui 8-kuukautisena. Kurssit pidettiin entisessä *Sirkuksessa* (vanhan messuhallin eli nyk. kisahallin kohdalla). Samu sai kurssin päättäjäiskilpailuissa toisen palkinnon yllättäen kansakilpailijansa. Kilpailussa palkintotuomarin komentaessa sotilaallisella äänellä toisia koiria, Samu toisti samat liikkeet, vaikka oli oman osuutensa jo suorittanut.

Samu niitti kuuluisuutta toimiessaan Erkki Vakkalan opaskoirana. Se toimi Erkin oppaana kaikkialla, myös hiihto- ja muissa harrastuksissa. Erityisen rakkaita olivat molemmille yhteiset uintireissut, jotka suuntautuivat *Mustikkamaalle* ja toisen kertomuksen mukaan *Hietalahden uimarannalle*. Hietalahdessa Erkki jätti Samun laiturille makaamaan ja hyppäsi itse mereen uimaan. Uituaan riittävästi hän huusi: ”Samu!” ja Samu hyppäsi mereen noutamaan isäntänsä. Samulla oli kaulapannassaan pätkä ohutta narua, josta kiinni pitäen Erkki seurasi koiraansa rannalla. Paremman puutteessa ohjurina toimi Samun hännännipukka. Hesän kaduilla liikuttaessa saattoi katunuorison joukosta kuulua seuraava lause: ”Kato, tos menee huntti, joka dyykkaa Hietiksellä!”

Erkki kertoo kirjoittamansa jutun lopuksi: ”Tasan yksitoista ja puoli vuotta vanhana sammui Samun jalo ja uhratuva elämä (sairauden vuoksi). Se antoi kaikkensa ihmiselle, joka oli menettänyt silmiensä valon – tapaturmaisesti. Kaikesta kiitollisena tuota rakkaaksi käynnyttä nelijalkaista, uskollista ystävääni.”

Opaskoira-aate rantautui 1930-luvulla Suomeen

Erkki Vakkala ja muutamat muut sokeat urheilijat olivat *Keski-Euroopan* reissuillaan nähneet opaskoiria sokeiden liikkumisapuvälineinä. Järjestelmällinen opaskoirien

koulutus oli aloitettu *Saksassa* ja muutamassa muussa Euroopan maassa sekä *Amerikassa* 1920-luvulla.

Vakkalan kaltaiset uranuurtajat, varmaan pitkälti yrityksen ja erehdyksen menetelmillä, kouluttivat ensimmäiset oppaansa, kunnes varsinainen järjestelmällinen koulutus alkoi vuonna 1940.

Kyseiseen aiheeseen liittyviä juttuja voimme lukea viimeistään jouluna, jolloin toivon mukaan saamme *Sokean Opas -kirjan* (*Opaskoira-vuosikirjan* edeltäjä) koiramaiset jutut vuosilta 1954-81 yksiin kansiin. Jääkäämme odottamaan...

Juha Herttuainen